

Beekse bewoner dient zichzelf vitamine g(roen) toe

Groene Gezondheidszone aangelegd met subsidie, maar onderhouden door de burger

In maart hebben vrijwilligers van de gemeente Ubbergen drieduizend bomen geplant voor een Groene Gezondheidszone in Beek, een vier kilometer lange strook waar bewoners en kinderen kunnen spelen, recreëren, sporten en voedsel verbouwen. Uniek is dat langs deze hele lengte van het dorp de inwoners het onderhoud van dit stuk groen zullen verzorgen.

Auteur: Santi Raats

Na de komst van twee nieuwbouwwijken in 2006 gaven bewoners aan dat de drie procent ruimte aan speelvoorzieningen hun weinig recreatieve ruimte leek, zeker nadat door aanleg van een toegangsweg deze ruimte was verworpen tot twee minuscule postzegels. De gemeente Ubbergen staat bekend om het vele groen van de Ooijpolder en de stuwwal, maar door de inwoners werd het anders ervaren. Dicht bij huis in de natuur kunnen spelen en wandelen is heel wat anders dan de bossen intrekken of via het pontje een flinke wandeltocht in de polder maken. De gemeente bekeek de opties nog eens. Aan de rand van het dorp, dat in een lint langs de weg van Nijmegen naar de Duitse stad Kleve ligt, lagen paardenweiden en ruig terrein. Kon hier iets moois van gemaakt worden? Het mocht in elk geval niet teveel kosten. Het onderhoud van paardenweiden of ruig terrein kostte de gemeente niets; dat mocht niet veel meer dan dat gaan kosten.

Subsidieverstrekking geïnteresseerd

De gemeente benaderde verschillende partijen om na te denken over een nieuwe invulling van

deze locatie, met als hoofdvraag: zou hier een groene gezondheidszone van gemaakt kunnen worden waarin de bewoners kunnen recreëren? Het plan werd: een stuk landschap met groene en landschapselementen die tot spelen en ontdekken uitdagen, met boomstammen, een beekje, een struinweide die de omgeving uitdaagt om op onderzoek uit te gaan en noem maar op. De provincie Gelderland, het Waterschap Rivierenland en stichting De wAarde waren enkele van deze partijen die subsidie wilden verstrekken. Maar dat gebeurde natuurlijk niet zomaar. Eerdere groene zone als referentie Fred Kort, projectmedewerker van de gemeente Ubbergen: 'In het dorp Leuth, behorende tot de gemeente Ubbergen, hebben we een aantal jaren geleden al een Groene Leefruimte aangelegd. Deze is veel kleiner van omvang en bevat minder speelaanleidingen in tegenstelling tot de speelse landschapselementen die in Beek komen. Maar de bewoners onderhouden dit groene stuk uitstekend. Ze hebben een clubje opgericht dat maandelijks onderhoud pleegt en daarnaast onder andere buurtfeesten houdt. De Groene Leefruimte in Leuth was een goede referentie.

De deelnemende partijen verstrekten hierdoor hun subsidie, de Stichting wAarde leverde drieduizend bomen en het Waterschap Rivierenland dacht mee over het geleiden van water door deze groene zone.'

Water in de groene zone

Beek ligt aan de voet van een stuwwal, gevormd in de ijstijd. Door dit hoogteverschil sijpelt water van de hoger gelegen Maas met hemelwater van het Groesbeeks plateau ondergronds naar beneden, richting rivier de Waal. Dit water is vanaf 2003 in het project Water Werkt al aan de oppervlakte gebracht door de gemeente in samenwerking met de Europese Unie, het Waterschap Rivierenland, Vitens en enkele natuurorganisaties. Verschillende stroompjes zijn nu bovengronds te zien. De gemeente, het Waterschap en Via Natura hebben inmiddels nagedacht over hoe deze stroompjes kunnen uitmonden in een nieuw beekje dat door de groene zone komt te lopen. 'Het Waterschap is gebaat bij een goede kwaliteit van het water,' legt Fred Kort uit. 'Het water is bijna net zo schoon als drinkwater. Het is zonde om de capaciteit van de rioolwaterzuivering

ringsinstallatie aan dit water te spenderen. Maar anderzijds is het al helemaal zonde om het water ondergronds rechtstreeks de Waal in te laten lopen. Van dit water kunnen zowel flora, fauna als bewoners aardig profiteren.'

Drie aanlegfasen

De Groene Gezondheidszone wordt aangelegd langs de N325 in Beek. De strook groen is nog niet af. Hij is in delen opgebouwd. In 2010 is de aanleg van het eerste deel begonnen, aan de kant van Nijmegen. Net als in Leuth waren de bewoners vanaf de eerste inloopavond over het plan erg enthousiast. Inmiddels onderhouden zij al een paar jaar hun 'eigen stukje groen'. Ook deze bewoners hebben, net zoals hun burens in Leuth, een buurtclub opgericht en hebben zich 'de Struintijgers' genoemd. Het stuk te onderhouden groen draagt de naam 'de Struintuin'. Fred Kort legt uit wat een 'struintuin' is: 'Je kunt er in elk geval heerlijk wandelen, hutten bouwen, met takken slepen, voorwerpen die je vindt, in het water gooien, zonder dat iemand je op de vingers tikt. Daarnaast is er een geurhoek met apart geurende planten en met bankjes, die de ouderen erg op prijs stellen.' Een eigen website en e-mailnetwerk van vrijwilligers zorgen ervoor dat er minstens elke maand, en in het hoogseizoen vaker, gezamenlijke onderhoudsactiviteiten plaatsvinden, afgesloten door een buurtfeest. Fred Kort: 'De gemeente maait, maar de bewoners nemen de duurste onderhoudskosten weg voor ons: zij knippen de hagen, snoeien de fruitbomen, ruimen zwerfvuil op en houden de kantjes van de paden netjes. Ze doen dit met hun eigen gereedschap, met behulp van een door de gemeente opgesteld beheerplan. Dit doen zij als tegenprestatie en uit betrokkenheid voor het leuke stuk groen dat we hun hebben gegeven. Het bevordert de sociale cohesie tussen de bewoners, maar ook krijgen zij een kleine bijdrage voor hun inspanningen. Zij mogen dit geld gebruiken om bijvoorbeeld te barbecueën op dit mooie stuk gemeentelijke grond of om er in de zomer een volleybalnet op te hangen om te sporten, om buurtfeesten te organiseren en om te overnachten tijdens de midzomernachtfeesten die de buurt jaarlijks organiseert. APV-technisch kan overnachten daar helemaal niet, maar de gemeente kent de mensen goed. Dit is een vorm van een beloning.'

Gemeente maakt een-op-een praatjes

Deze persoonlijke sfeer komt niet aanwaaien en is ook niet per se een gevolg van het dorpse

karakter van de nog geen tienduizend inwoners in Ubbergen, volgens Fred Kort: 'Bij ons gaan de gemeentemensen naar buiten en zijn we allemaal aanwezig en betrokken bij de inloopavonden; daar praten we met de mensen. Alle projectmedewerkers van diverse afdelingen, maar ook de wethouder, de burgemeester, de andere betrokken instanties en overheden zijn aanwezig bij de informatiebijeenkomsten. We mengen ons dan in de menigte, maken een-op-een praatjes met de aanwezigen en kunnen op deze manier onze boodschap verspreiden: dat we de burgers iets moois willen geven, maar dat we daar een onderhoudsrol voor terug verwachten.'

Drieduizend planten

Het plan werd niet alleen enthousiast onthaald door de huidige Struintijgers van het eerst aangelegde stuk, maar ook door de bewoners die het tweede stuk van de Groene Gezondheidszone moeten gaan onderhouden. In grote getalen kwamen zij in maart meehelpen om het drieduizend stuks tellende plantmateriaal onder een snijdende noordenwind in de harde grond te zetten: kinderen, jongeren, ouderen. Warme chocolademelk en saucijzenbroodjes waren welkom brandstof die dag. Fred Kort: 'Dat waren geen grote bomen, hoor. Gelukkig alleen maar bosplantsoen. Prima te versjouden voor iedereen.' Hij somt op: 'Veldsdoorn, zwarte els, haagbeuk, gele kornoelje, rode kornoelje, hazelaar, kardinaalsmuts, gewone beuk, es, wilde appel, mispel, boskriek, inlandse eik, gewone bes, zwarte bes,

lijsterbes en tot slot Gelderse roos.' Hij knipoogt: 'Deze laatste is een betekenisvolle link naar de Gelderse roos in het wapen van Ubbergen!'

Natuurlijke speelelementen

In de tweede fase van de Groene Gezondheidszone komen speelelementen uit 'de natuur'. De gemeente denkt bijvoorbeeld na over een evenwichtsbalk van boomstammen, paaltjes waar je tussendoor moet gaan of waaraan je kunt hangen, of over een pad dat op een bepaalde manier loopt. Hier komen passende bordjes bij te staan die aangeven wat voor actie er bij de speelelementen kan plaatsvinden. Fred Kort: 'Dit is goedkoper voor de gemeente dan de aanleg van speeltoestellen. Bij speeltoestellen is volgens de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit verplicht gesteld dat er inspecties en onderhoud moeten plaatsvinden, maar het bijhouden van een dergelijk logboek kost ambtelijke inzet. Het was niet de bedoeling dat het plan tot veel extra kosten zou leiden.'

Hondenlosloopterrein met hondentoilet

Een tien jaar eerder aangelegde halfpipe wordt verplaatst en op een nieuwe manier ingepast in de Groene Gezondheidszone. Daarnaast krijgt fase twee een hondenlosloopterrein. 'Niet alle bewoners zijn goed genoeg ter been om met hun hond naar het nabijgelegen bos te lopen. Voor hen leggen we een wandelroute aan, waarop men de hond aangelijnd dient te hebben. Deze route komt uit op een hondenlosloopterrein van

Groene Gezondheidszone als natuurlijke speelplek voor kinderen

Water en een struïnpad moeten de fantasie prikkelen, zodat kinderen op avontuur uittrekken

Buurtbewoners planten de drieduizend bomen voor de Groene Gezondheidszone

zo'n veertig bij vijftig meter, afgeschermd met een raster en met een landschappelijk haagje. Via een in- en uitgangspoot is het terrein te betreden. Ook met betrekking tot dit hondenloopterrein verwacht de gemeente van de burgers dat zij het zelf "schoonhouden", aldus Fred Kort. 'De gemeente faciliteert dit door plaatsing van een hondentoilet: een reservoir dat gevuld wordt met hemelwater dat na iedere regenbui overstort op de riolering.' Deze hondenloopplaats is volgens Fred Kort ook een hot item onder bewoners. 'Men is enthousiast en er zijn al afspraken over het schoonhouden ervan gemaakt. Voor de inloopavonden hebben we via het gemeentelijke systeem voor de registratie van hondenbelastingbetalers alle hondeneigenaren opgespoord en uitgenodigd. Inmiddels hebben ze allemaal biologisch afbreekbare zakjes ontvangen. Deze kunnen na gebruik deponeren in het hondentoilet.'

Voorbeeld voor andere gemeenten

Later dit jaar wordt de Groene Gezondheidszone verder uitgebreid richting Duitsland en worden nabijgelegen buurtbewoners betrokken bij het onderhoud van het derde stuk, dat evenals het tweede stuk nog een naam moet krijgen, te kiezen door de bewoners zelf. 'We streven ernaar dat alle dorpen in onze gemeente een dergelijke Groene Gezondheidszone krijgen. Naast Leuth, Beek en Ubbergen zijn dat Ooij, Erlecom en Kekerdom. Maar er zijn ook al verschillende gemeenten bij ons op bezoek geweest om onze werkwijze te komen bestuderen. Zij willen ook een Groene Gezondheidszone aanleggen waarvan het onderhoud door de burgers wordt gepleegd.' Fred Kort glundert ervan. 'Ik ben trots op Ubbergen. We hebben een voortrekkersrol.'

Leidy van der Aalst-Wolken, wethouder gemeente Ubbergen:

'Een groenstrook van vier kilometer lang en vijftig tot honderd meter breed waar gespeeld, gestruind en geklust kan worden, waar kinderen hutten mogen bouwen, ouderen met een rollator een ommeetje kunnen maken en hondenliefhebbers ook aan hun trekken komen. Waar initiatieven met elkaar verbonden zijn, zoals het geval is bij het basketbalveldje dat door de jeugd weer wordt opgeknapt, bij een dierenweide dat door de buurt is geadopteerd, en bij de plannen voor een vergetengroentuin, die in een vergevorderd stadium zijn; dit vormt samen een uniek stukje natuur waarin de buurtbewoners centraal staan. Zij maken de plannen, helpen mee met de uitvoering en zorgen voor de inrichting en het beheer. De vraag van de ouders in 2006, aan het begin van dit artikel beschreven, heeft geleid tot de ontwikkeling van de groenstrook vanaf het dorpshuis in Ubbergen tot het Filosofendal aan het eind van de Rijksstraatweg in Beek, met als grote klapper het planten van drieduizend bomen in de ijzige lentekou op 23 maart. De kracht van het project is de verbinding en samenwerking tussen de partijen: de bewoners, de gemeente, de initiatiefnemers bij Stichting wAarde, het Waterschap en Via Natura. De laatste fase wordt dit voorjaar afgerond. drieduizend bomen gaan groeien en bloeien en dan wordt het nog meer genieten.'

Stuur dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-3848>

Boombeheerder Fred Kort

Wethouder Leidy van der Aalst